

Vergaderjaar 2015–2016

25 232

Voetbalvandalisme

Nr. 66

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 mei 2016

Tijdens het ordedebat van 22 maart jl. (Handelingen II 2015/16, nr. 67, Regeling van werkzaamheden) vroeg het lid Dijkstra (D66) om een reactie van het kabinet op recente incidenten rondom het voetbal en de aanpak daarvan. Mede namens de Minister van VWS stuur ik u hierbij deze reactie.

Vele honderdduizenden mensen beleven in Nederland wekelijks actief dan wel passief plezier en ontspanning aan voetbal, op en om de amateurvelden of als supporter van een club in het betaald voetbal. Voetbal is er voor degenen die willen genieten van een leuke wedstrijd. Gelukkig voelt 97% van alle fans zich meestal of altijd veilig in het stadion, zo blijkt uit het laatste Fan Onderzoek van de KNVB. Helaas zien we dat deze sport ook geconfronteerd wordt met negatieve uitwassen zoals discriminatie, agressie en geweld. Elk incident in het voetbal is er één teveel. Sport hoort te verbreederen en zou geen andere strijd dan de *sportieve strijd* moeten kennen. Samen met alle betrokken partners (KNVB, politie, OM, betaald voetbalorganisaties en gemeenten) streven wij dan ook naar zo toegankelijk, gastvrij en veilig mogelijk voetbal. Racisme en andere vormen van discriminatie, geweld en agressie hebben hier geen plek en mensen die het voetbal aangrijpen om de openbare orde te verstoren, moeten geweerd worden van de voetbalbeleving. Hierin heeft iedere partner zijn eigen rol.

Het voorkomen en aanpakken van incidenten vindt plaats door de voetbalclub en de lokale driehoekspartners gemeente, OM en politie. Zonder te treden in de lokale verantwoordelijkheden is er aanleiding ook op landelijk niveau het nodige te doen om uitwassen te bestrijden. Hiertoe komt de landelijke Regiegroep Voetbal en Veiligheid¹ bijeen. Zij geeft richting aan de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgerelateerd geweld rondom het betaald voetbal en geeft uitvoering aan de landelijke

¹ De Regiegroep Voetbal en Veiligheid bestaat uit vertegenwoordigers van gemeenten, OM, KNVB, politie, Ministerie van Veiligheid en Justitie en het Auditteam Voetbal en Veiligheid.

ambities die zijn vastgelegd in het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid².

Ik ga hierna in op de aanpak die wordt gehanteerd door de verschillende partners.

Toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal

Het is van belang dat «de gewone supporter» zo min mogelijk belemmerd wordt in zijn of haar voetbalbeleving. Toegankelijkheid, gastvrijheid en veiligheid voor deze groep dienen verbeterd te worden. Daarom is de Regiegroep, zoals ook beschreven in de brief aan uw Kamer van 27 augustus 2015³, het project «Toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal» gestart om hier een extra impuls aan te geven. Op dit moment vinden in zeven steden pilots plaats rondom de speerpunten persoonsgerichte aanpak, gastvrije ontvangst, safety, regierol gemeenten en betrekken van supporters. Het is de bedoeling dat hier best practices ontstaan en lessen worden getrokken die ook voor de andere gemeenten met een betaald voetbalorganisatie toepasbaar zijn.

Aanpak incidenten in het betaald voetbal

Zoals ook geconcludeerd wordt in het onderzoek «Raak geschoten? Een onderzoek naar de werking van maatregelen tegen geweld en overlast rondom het betaald voetbal», uitgevoerd in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC), zijn er voldoende instrumenten om hen die zich misdragen in de context van het voetbal aan te pakken. Doortastendheid en een gezamenlijke, afgestemde aanpak zijn daarbij wel vereisten om succes te boeken.

Zowel civielrechtelijke als straf- en bestuursrechtelijke instrumenten staan de partners ter beschikking. Met de aanscherping van de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Wet mbveo) die 1 juli 2015 in werking is getreden, zijn er extra mogelijkheden gecreëerd voor de burgemeester en de strafrechter om op te treden. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) ondersteunt gemeenten bij de toepassing hiervan.

Ik heb tijdens het Algemeen Overleg Strafrechtelijke onderwerpen op 4 november 2015 toegezegd uw Kamer na afloop van dit voetbalseizoen te informeren over de inzet van de Wet mbveo tot dan toe en de voortgang van de bovengenoemde pilots in het kader van Toegankelijk, gastvrij en veilig voetbal.

Aanpak discriminerende spreekwoorden

Beleid van de bij voetbal en veiligheid betrokken landelijke partners is dat antisemitische, racistische en anderszins discriminerende spreekwoorden hard aangepakt moeten worden: het hoort bij goed gastheerschap om ongewenst gedrag van supporters, zoals scheldwoorden, tegen te gaan. Recentelijk heeft de KNVB de richtlijnen en het protocol hoe op te treden wanneer scheldwoorden zich voordoen aangescherpt en is nogmaals benadrukt snel en adequaat te reageren op spreekwoorden en waar nodig over te gaan tot het tijdelijk stilleggen van de wedstrijd. De burgemeester heeft de bevoegdheid wedstrijden geheel te staken.

² Kamerstuk 25 232 nr. 57

³ Kamerstuk 25 232 nr. 65

De KNVB kan clubs via het tuchtrecht vervolgen als zij onvoldoende doen om scheldkoren tegen te gaan, zoals recentelijk is gebeurd naar aanleiding van antisemitische spreekkoren op een tribune van FC Utrecht. De veroorzakers kunnen een stadionverbod opgelegd krijgen door zowel club als KNVB. Daarnaast kan het Openbaar Ministerie besluiten om tot vervolging van de daders over te gaan.

Aanpak in Europees verband

De afgelopen jaren is het meerdere keren voorgekomen dat Nederlandse «supporters» zich rondom Europese uitwedstrijden van hun club misdroegen in stadscentra. Dit was onder andere het geval in Rome (Feyenoord 2015), Glasgow (Ajax 2015) en Madrid (PSV 2016).

Omdat de genoemde incidenten plaats hebben gevonden in het buitenland is het in eerste aan de autoriteiten aldaar om maatregelen te nemen. Nederland verleent waar mogelijk volledige medewerking aan deze autoriteiten. Daarnaast kunnen de desbetreffende Nederlandse clubs civielrechtelijke maatregelen nemen tegen de betrokkenen. Zo heeft PSV bijvoorbeeld stadionverboden opgelegd aan geïdentificeerde personen die zich in Madrid hebben misdragen omdat zij de club in diskrediet hebben gebracht.

De aanscherping van de Wet mbveo voegt een aantal mogelijkheden toe aan de middelen die ter beschikking staan om op te treden tegen Nederlandse supporters die zich in het buitenland misdragen:

- Aan de mogelijkheden die de officier van justitie en de strafrechter al hadden om op te treden tegen Nederlandse supporters die in het buitenland strafbare feiten hebben gepleegd en nog niet in het buitenland voor de feiten zijn veroordeeld, is de mogelijkheid voor de strafrechter toegevoegd om aan een veroordeelde van een strafbaar feit een gebiedsgebod op te leggen;
- De rechter kan een gebiedsverbod, contactverbod, meldplicht of gebiedsgebod opleggen voor een termijn van vijf jaar in plaats van twee jaar;
- De burgemeester kan een gebiedsverbod opleggen aan supporters die zich in binnen- of buitenland hebben misdragen en waarbij vrees is voor nieuwe verstoringen van de openbare orde *in de eigen gemeente*.

Aanpak van incidenten in het amateur voetbal.

De afgelopen jaren laten de cijfers zoals opgenomen in de Monitor *Naar een Veiliger Sportklimaat* (Monitor VSK) een daling van het aantal excessen in het amateurvoetbal zien. De recente incidenten waarbij supporters zich misdroegen hebben uiteraard onze aandacht.

Zoals de Minister van VWS uw Kamer afgelopen najaar heeft laten weten, wordt het actieplan *Naar een Veiliger Sportklimaat* nog twee jaar voortgezet. Het actieplan biedt bestuurders, coaches en arbiters concrete interventies hoe zij ongewenst gedrag kunnen voorkomen en hoe zij, wanneer het toch plaatsvindt, daar in de praktijk mee om kunnen gaan. In de komende jaren zal er extra aandacht zijn voor de verenigingen waar het minder goed gaat en daardoor een grotere kans op incidenten is of waar incidenten hebben plaatsgevonden. Dit is een verdere intensivering van het traject dat de KNVB in samenwerking met HALT in 2014 is gestart. Binnen dit traject wordt ingezet op het maken van breed gedragen afspraken.

Samen met een groot deel van de leden van de vereniging volgen zij het proces van:

- uitspreken (waar we voor staan en wat we belangrijk vinden in gedrag);
- afspreken (vastleggen hiervan in gedragsregels) en
- aanspreken (op basis van de gedragsregels ligt er duidelijke legitimatie om te kunnen aanspreken).

Met deze aanpak gaat de sport de komende jaren verder met het creëren van de voorwaarden om incidenten te voorkomen.

Al met al wordt een gevarieerd palet aan acties ingezet om de uitwassen rondom het voetbal te bestrijden en voetbal zo toegankelijk, gastvrij en veilig mogelijk te maken. Ik vertrouw er op dat dit, met de inzet van alle betrokkenen, een succes wordt.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
G.A. van der Steur